

2. Новгородський Р. Г. Форум-театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем [Електронний ресурс] / Р. Г. Новгородський. – Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=996 (дата звернення 17.02.2017). – Назва з екрана.

3. Форум-театр: формула вихода из кризиса / Д. Доусэт, Е. Еделева, И. Захарченко и др. – Британский совет в Украине. – К., 2007. – 66 с.

4. Шерудило А. В. Я хочу бути сучасним вожатим: методичні рекомендації зі спецкурсу «Інноваційні технології в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку» для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів / А. В. Шерудило – Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2015. – 80 с.

Цезарюк Є.А., Зданюк Н.О.

студенти,

Науковий керівник: Січко І.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Миколаївський національний університет

імені В.О. Сухомлинського

РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

У Доктрині національної освіти, що визначає стратегію й основні напрямки розвитку освіти України в ХХІ ст., зазначено: «Система освіти має забезпечувати підтримку обдарованих дітей і молоді, розвиток у них творчих здібностей, формування навичок самоосвіти і самореалізації особистості» [3, с. 27-30].

Природнича освіта стала актуальною на етапі історичного розвитку суспільства, адже прилучення людини до природи через її пізнання стало засобом формування її світогляду, а також ефективним методом для всебічного розвитку обдарованих дітей. І тому курс природознавства в початковій школі відіграє особливо важливу роль в становленні особистості, розвитку та виховання дитини.

Проблема обдарованості актуальна протягом кількох сторіч, але й до сьогодні залишається відкритою. Не викликає сумніву те, що потенціал обдарованості є найціннішим ресурсом духовного поступу й матеріального розвитку людства. Тому, як і будь-який ресурс, його слід вчасно виявити і розумно використати [7, с. 45]. У зв'язку з цим закономірно постає питання про імовірність ідентифікації обдарованості, розв'язання якого пов'язують з аналізом концептуальних підходів до проблеми обдарованості.

Питаннями визначення поняття «обдарованість» присвячена низка робіт вітчизняних та зарубіжних психологів і педагогів. Відомі визначні дослідження у галузі психології обдарованості Д. Гілфорда, П. Торренса, Ф. Баррона, К. Тейлора. На основі ідей психологів Д. Керрола і Б. Блума їх послідовниками була розроблена методика навчання обдарованих дітей. Вивченням феномену обдарованості займались ряд вітчизняних дослідників: О. Матюшкін, Ю. Гільбух, В. Моляко, О. Рибалка, О. Балл, І. Бех, Б. Теплов, Л. Виготський, Г. Костюк [4, с. 123-125].

Мета статті – розкрити особливості системи роботи з обдарованими дітьми на уроках природознавства, показати форми та методи роботи, формування цілісної, саморегульованої системи щодо виявлення і підтримки

обдарованої молоді, розвитку та реалізації її здібностей; стимулювання творчої роботи учнів і вчителів.

Проблема обдарованості знаходиться у центрі уваги психологів та педагогів вже достатньо тривалий час. Перші кроки у розв'язанні даного питання було зроблено ще у другій половині XIX століття, коли побачила світ книга Ф. Гальтона «Спадковість таланту. Її закони і наслідки» (1869). Сьогодні ж проблема виховання обдарованої особистості стала невід'ємною частиною нашого життя, нагальною потребою сучасного етапу розвитку людства, від вирішення якої певною мірою залежить і подальший розвиток нашої цивілізації.

Поняття обдарованості нині не дістало загальноновизнаного визначення. Найпоширенішим є визначення німецького психолога В. Штерна. Він формує його так: «Обдарованість – це загальна здатність індивіда свідомо орієнтувати своє мислення на нові вимоги; це загальна здатність психіки пристосовуватися до нових завдань і умов життя» [3, с. 370].

Робота з обдарованими дітьми вимагає специфічних підходів, методів і форм. Таким дітям не достатньо навчання в межах стандартів шкільної програми. Керівництвом школи мають бути передбачені додаткові заходи щодо роботи з такими дітьми, залучені до неї кращі педагоги, оскільки вона під силу висококваліфікованим, небайдужим до свого предмета вчителям.

М. Карне, А. Шведел і С. Ліннемайер виділили принципи складання програм для обдарованих дітей [2, с. 29-50.]

Обдаровані діти дуже критичні до себе і часом відрізняються несприятливим «Я-образом». Необхідно допомогти їм знайти реалістичне уявлення про себе. Особливо важливо згладити невідповідність між високим інтелектуальним розвитком і доступними руховими навичками.

Оскільки обдарованих дітей відрізняє широка сфера інтересів, програма повинна включати різноманітний матеріал, збалансований і сприятливий їх усебічному розвитку (в емоційному, руховому плані й у сфері спілкування).

Обдарована дитина, яка навчається в одній групі із «середніми» дітьми, повинна мати можливість спілкуватися з настільки ж розвиненими однолітками.

Керувати програмою навчання обдарованих дітей повинна людина, яка має спеціальну підготовку й відповідний досвід роботи.

Невід'ємна частина програми – система її оцінки. Важливо визначити, якою мірою дитина досягає поставлених цілей. У такий спосіб можна виявити слабкі місця програми й визначити, наскільки вона задовольняє потреби дитини. Тому повинна мати місце добре організована, ефективна й постійно діюча система виявлення обдарованості, в якій беруть участь і батьки.

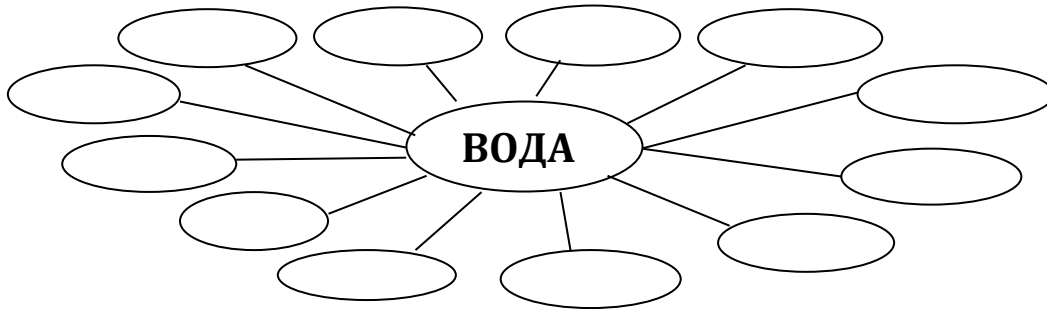
Щоб забезпечити поступальний хід розвитку, програма повинна передбачати оптимальний і плановий перехід дитини з одного рівня на інший. Це вимагає спільних зусиль адміністрації, учителів і батьків [1, с. 34-67].

Курс «Природознавство» володіє великими можливостями для розкриття творчого потенціалу обдарованих дітей.

На уроці природознавства, для дітей, які швидше виконують роботу і прагнуть поглибити свої знання необхідно давати додаткові завдання, аби вони не просто сиділи і чекали дітей, які ще виконують завдання, а працювали як можна більше, щоб цим учням було цікаво на уроці.

На будь-якому етапі уроку можна давати завдання, що розвивають творчі здібності учнів. Наведемо приклади.

На етапі актуалізації опорних знань можна дати завдання наведено нижче.

1. Склади павутинку «Де зустрічається вода?»

На етапі закріплення вивченого матеріалу:

1. Заповни таблицю «Якою буває вода?»

Рідка вода	Тверда вода	Газоподібна вода

Слова: дощ, туман, роса, хмари, сніг, крига, водяна пара, град, веселка, бурульки, айсберг, іній.

1. Розв'яжи природничі задачі.

• У класі Іринка помітила, що після відвідин їдальні у неї на спідничці з'явилася пляма від олії. «Не хвилюйся, а візьми і швидко змиє її водою», – порадила дівчинці подруга. Чи допоможе ця порада позбутися олійної плями? Доведи свою думку.

• Оксанка з Тетянкою пили чай. Оксанка взяла звичайний цукор-пісок, а Тетянка – цукор у шматочках. У кого з дівчаток чай швидше стане солодким? Поясни, чому?

Отже, предмет «Природознавство» має дуже великий вплив на розвиток творчих здібностей учнів початкових класів. Адже цей курс покликаний формувати у дітей впевненість у своїй неповторності, значимості, винятковості як особистості, виховувати у школярів повагу до природи, праці людей, формувати в них певні трудові вміння і навички, розвивати в них творчість, та виявляти обдарованих дітей. Гра як основний вид діяльності молодшого школяра допомагає визначити лідера, при цьому не тільки збуджує бажання знати більше, а й вчить здобувати знання та поглиблювати їх. Пошук обдарованих дітей та створення умов для їхнього розвитку – це комплексна спільна спланована діяльність дорослих: батьків, учителів, керівників гуртків, шкільного психолога.

Для того, щоб якомога раніше виявити обдаровану дитину, батькам та вчителям варто пам'ятати, що така дитина потребує до себе підвищеної уваги, тому що їй властиві особливі риси характеру, особливості у сфері мислення і в навчальній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Байбара Б.М. дослід у процесі навчання природознавства // Початкова школа. – 2000. – № 12. – С. 19-21.
2. Герцен А.И. Собрание сочинений. Т. 3. – М., 1972, с. 95.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: [навчальний посібник] – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Майхрук М. Збірник рівневих завдань з природознавства. – Тернопіль «Підручники і посібники» 2003 р.
5. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою, 1-4 класи». – К., «Освіта», 2013.
6. Волошин О.М. Скарбничка цікавинок з природознавства // Тернопіль. «Підручники і посібники» 1998 р. – 345 с.
7. Сосновская Е.Б. Методика преподавания природоведения // Учебник для ССУЗов. – М.: Приор, 2005. – 208 с.

Шевцова Г.Г.

аспірант,

Херсонський державний університет

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ПОВАГИ ДО МАТЕРІ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Складні процеси в суспільному житті українського народу, що супроводжуються економічними, соціальними проблемами та зміною системи загальнолюдських цінностей концентрували низку проблем, пов'язаних із духовно-моральним життям суспільства. Такі перетворення призвели до переосмислення факторів, від яких залежить якість навчання та виховання підростаючої молоді. Найголовнішим серед них вважається професіоналізм педагогів.

Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» перед освітянами поставлено завдання постійного підвищення професійного рівня й педагогічної майстерності.

Різні складові педагогічної майстерності вчителя були предметом наукових розвідок педагогів-класиків А. Макаренка, В. Сухомлинського. На сучасному етапі цю проблему вивчали: Е. Барбіна, Ф. Гоноболін, О. Духнович, А. Крупенін. Науковцями встановлені теоретичні підходи до змісту поняття педагогічна майстерність учителя, основні характеристики цього феномену.

Незважаючи на велику кількість наукових робіт з дослідження педагогічної майстерності вчителя, проблема удосконалення педагогічної майстерності в процесі виховання в молодших школярів поваги до матері залишилась поза увагою науковців. Саме особистісні якості педагога, його моральна культура та рівень професійної діяльності істотно впливають на розв'язання завдань морального виховання. З огляду на це метою нашої статті є дослідження педагогічної майстерності вчителя в процесі виховання в молодших школярів поваги до матері.